

Samorząd
Województwa Opolskiego

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLU

Obserwatorium Integracji Społecznej
45-315 OPOLE ul. Głogowska 25C
TEL. (77) 44 15 250; 44 16 495 FAX (77) 44 15 259

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim

**Wielowymiarowa analiza porównawcza
opracowana na podstawie metody *wzorca rozwoju***

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu

Stan na 31 grudnia 2015 r.

Wszelkie wykorzystanie analizy w całości lub w części, w tym
zamieszczonych danych statystycznych,
dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Opole, marzec 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w 2014 r.	4
3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa	8
4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania	10
5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim	15
5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej	15
5.2 Koszt pomocy środowiskowej w 2015 r.	18
5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w 2015 r.	21
6. Wnioski	25
7. Rekomendacje	28
8. Bibliografia i materiały źródłowe	28
9. Załącznik	30

1. Wprowadzenie

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.) opracowano na podstawie danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu, sprawozdawczości wojewódzkiej z zakresu pomocy społecznej (*Sprawozdanie MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2015 r.*), Urzędu Statystycznego w Opolu, a także materiałów własnych.

Do jej określenia wykorzystano tzw. metodę *wzorca rozwoju* – ekonometryczno-statystyczne narzędzie badawcze pozwalające na uporządkowanie wszystkich gmin woj. opolskiego wg stopnia zagrożenia tym zjawiskiem, tj. od najbardziej do najmniej zagrożonych ubóstwem¹.

Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego obliczono przy zastosowaniu 4 zmiennych (odniesionych do liczby ludności gminy) związanych z rynkiem pracy i pomocą społeczną. Są to:

- **liczba zarejestrowanych bezrobotnych** (ogółem na terenie gminy) – wskaźnik bezrobocia;
- **liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa** (wskaźnik niskich dochodów);
- **liczba osób w rodzinach wielodzietnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin wielodzietnych);
- **liczba osób w rodzinach niepełnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin niepełnych).

Dobór powyższych wskaźników uzasadniają badania zjawiska ubóstwa, prowadzone od wielu lat w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny. Potwierdzają one, że zjawisko to ściśle powiązane jest z bezrobociem, niskimi dochodami rodziny (ze źródeł niezarobkowych) oraz wielodzietnością i niepełnosprawnością².

Powiązanie danych o stanie bezrobocia w każdej gminie województwa opolskiego z danymi o liczbie osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej pozwala na wyłonienie obszarów najbardziej zagrożonych ubóstwem, przy uwzględnieniu zmian i tendencji zachodzących w czasie (analiza wykorzystuje coroczne statystyki rynku pracy i pomocy społecznej).

W oparciu o metodę *wzorca rozwoju*, wykorzystującą powyższe zmienne, ustalono dla każdej gminy wskaźnik wzorca rozwoju, określający stopień zagrożenia ubóstwem. Wskaźnik ten mieści się w przedziale od 0 do 1, przy czym wskaźniki bliskie 0 określają najwyższe zagrożenie ubóstwem, a bliskie 1 – zagrożenie najmniejsze.

W ramach tego wzorca wyodrębniono 4 poziomy zagrożenia ubóstwem:

- wysoki (0,000 – 0,500);
- umiarkowany (0,501 – 0,600);
- niski (0,601 – 0,700);
- bardzo niski (0,701 – 1).

Analiza nie odzwierciedla potencjału ekonomicznego gmin lub zamożności jego mieszkańców. Wskazuje jedynie na zagrożenie występowania ubóstwem w ujęciu terytorialnym, przy uwzględnieniu 4 przyjętych zmiennych.

¹ Szczegółowe wyjaśnienia metody przyjętej do obliczenia zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego zamieszczono w analizie *Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim. Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju*, marzec 2012 (więcej na stronie internetowej OIS ROPS w Opolu <http://ois.rops-opole.pl/download/Stopien%20zagrozenia%20ubostwem%202011%20r.pdf>).

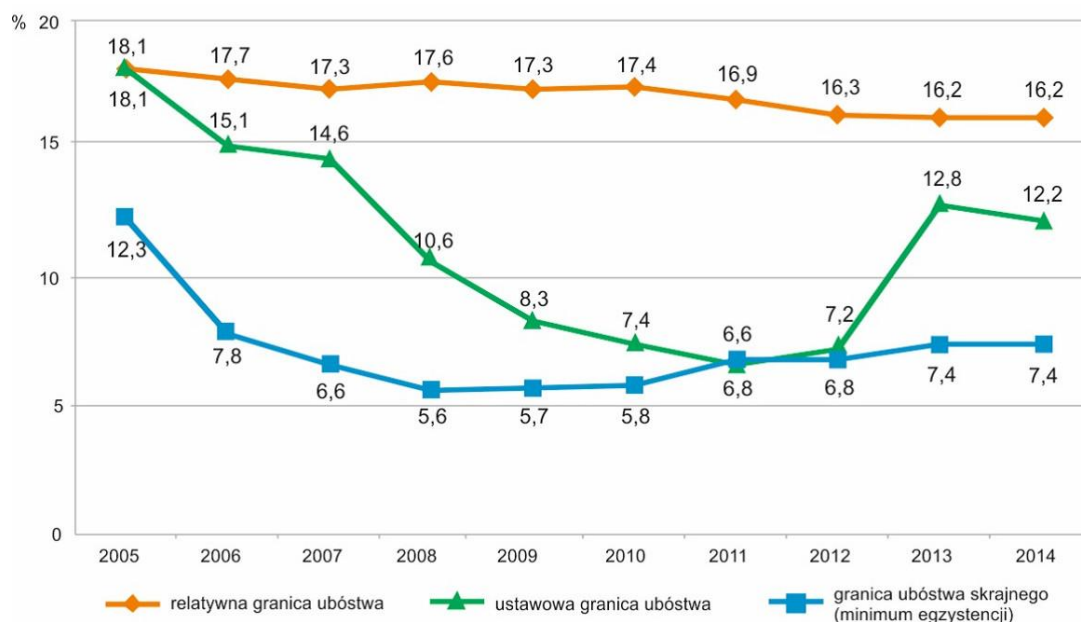
² *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013 http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/WZ_ubostwo_w_polsce_2013.pdf (09.03.2016 r.)

2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w 2014 r.³

W 2014 r. wystąpiła poprawa w sytuacji materialnej gospodarstw domowych, wynikająca m.in. ze wzrostu realnej wartości wynagrodzeń, świadczeń emerytalnych i rentowych, a także spadku stopy bezrobocia⁴.

Jednocześnie nie wystąpiły istotne różnice w zakresie poziomu ubóstwa w Polsce (na tym samym poziomie pozostał zakres ubóstwa skrajnego i relatywnego, a zakres ubóstwa wg ustawowej granicy spadł z 12,8% do 12,2%).

Wykres. 1. Ubóstwo w Polsce w latach 2005-2014 wg przyjętych w danych roku granic ubóstwa
(% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: *Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014*, GUS, Warszawa 2015, s. 8

W 2014 r. poniżej granicy ubóstwa skrajnego (egzystencjalnego) żyło w Polsce 7,4% osób w gospodarstwach domowych (2,8 mln osób), poniżej granicy relatywnej 16,2% (6,2 mln), a poniżej ustawowej granicy ubóstwa 12,2% (4,6 mln osób).

W układzie terytorialnym wg województw wskaźniki ubóstwa w 2014 r. były zróżnicowane. Woj. opolskie – podobnie jak w latach poprzednich, miało jedno z najniższych wskaźników ubóstwa w kraju, tj.:

- ubóstwo skrajne (**minimum egzystencji**) dotyczyło **8% osób** w gospodarstwach domowych (**w Polsce 7,4%**, a mniej niż w woj. opolskim było w województwach: śląskim – 4,7%, mazowieckim – 5,2%⁵, łódzkim – 5,4%, dolnośląskim – 5,6%, pomorskim – 6,5%, małopolskim – 6,6%, zachodniopomorskim – 7,2% i lubuskim – 7,8%). Woj. opolskie znalazło się w drugiej grupie województw o niższych wartościach wskaźników ubóstwa (do 9% osób w gospodarstwach domowych), a najwyższe wartości tego wskaźnika w Polsce wystąpiły w województwach: świętokrzyskim (12,2%) i warmińsko-

³ Brak danych GUS za 2015 r.

⁴ *Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014*, GUS Warszawa 2015, s.8 <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2013-i-2014,1,6.html> (10.03.2016 r.)

⁵ Bez Warszawy

mazurskim (14,8%). W porównaniu do 2013 r. zakres ubóstwa skrajnego zwiększył się w województwie opolskim o 1,9 pkt procentowego;

- **ubóstwo relatywne** (50% przeciętnych wydatków) dotknęło **14,0% osób** w gospodarstwach domowych (**w Polsce 16,2%**); wartość tego wskaźnika spadła w porównaniu do 2013 r. o 2,1 pkt proc.;
- **ustawowa granica ubóstwa** (dochody są mniejsze niż wyznaczony próg ustawowy) **objęła 10,5% osób w gospodarstwach domowych (w Polsce 12,2%)**, a mniej niż w woj. opolskim było w województwach: mazowieckim – 8,1%, śląskim – 8,9%, dolnośląskim – 8,8% i łódzkim – 9,4%. W porównaniu do 2013 r. zakres ubóstwa „ustawowego” spadł o 1,2 pkt proc.

Tabela 1. Granice ubóstwa Polsce w latach 2011-2014

(% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej wyszczególnionych granic ubóstwa)

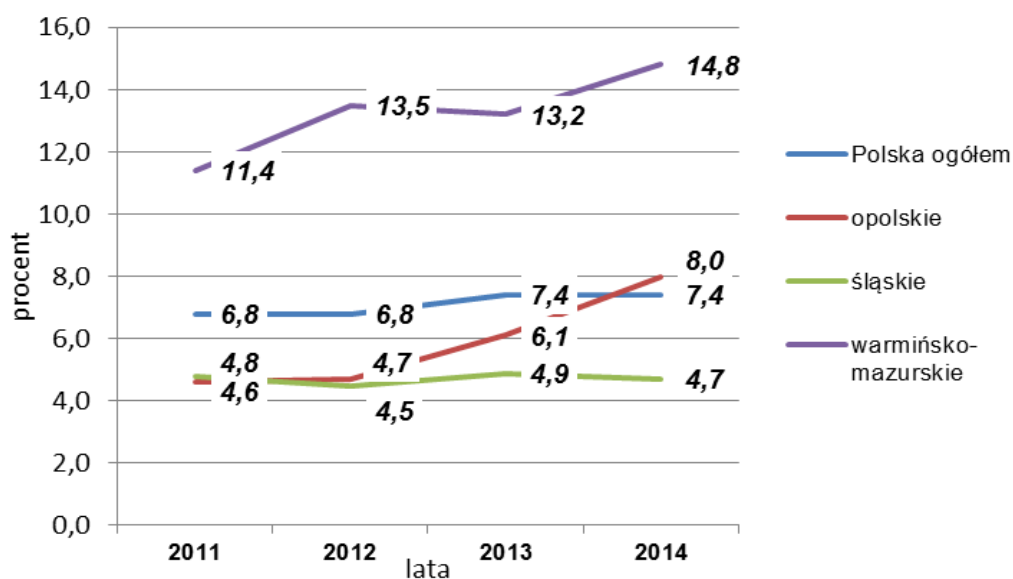
Wyszczególnienie	% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej											
	granice ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)				relatywnej granicy ubóstwa				ustawowej granicy ubóstwa			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
OGÓLEM	6,8	6,8	7,4	7,4	16,9	16,3	16,2	16,2	6,6	7,2	12,8	12,2
Województwo:												
Dolnośląskie	4,7	4,6	5,1	5,6	13,7	12,2	12,1	12,0	5,1	5,1	8,9	8,8
Kujawsko-pomorskie	7,4	8,3	9,6	9,5	18,4	19,6	18,8	20,2	6,9	8,4	16,0	15,6
Lubelskie	11,0	8,5	9,4	8,2	23,3	22,9	21,5	17,1	10,3	9,0	17,6	12,8
Lubuskie	3,1	4,9	6,4	7,8	13,4	13,3	15,0	17,4	2,8	5,0	12,2	13,3
Łódzkie	5,5	5,7	6,1	5,4	13,2	13,4	12,5	13,1	5,1	5,7	9,7	9,4
Małopolskie	4,8	6,2	6,0	6,6	15,0	15,6	15,8	16,9	5,4	6,6	12,2	12,1
Mazowieckie	4,7	4,7	5,7	5,2	12,4	11,5	12,4	11,4	4,4	4,6	9,9	8,1
Mazowieckie bez Warszawy	6,6	6,6	8,2	7,7	17,4	16,2	17,2	16,0	6,2	6,4	14,0	11,4
Opolskie	4,6	4,7	6,1	8,0	10,2	9,9	16,1	14,0	4,2	4,8	11,7	10,5
Podkarpackie	7,1	7,0	9,4	8,7	21,6	20,7	20,9	21,1	6,8	8,6	16,9	15,3
Podlaskie	11,2	10,7	11,2	10,9	24,2	23,0	22,7	23,9	10,3	10,7	17,6	18,0
Pomorskie	9,2	9,8	9,2	6,5	19,5	20,3	19,2	14,8	9,9	10,6	15,4	11,6
Śląskie	4,8	4,5	4,9	4,7	12,3	11,3	11,2	11,9	4,8	4,8	8,3	8,9
Świętokrzyskie	10,1	10,5	8,5	12,2	26,3	24,3	19,7	22,6	9,2	12,2	13,6	17,2
Warmińsko-mazurskie	11,4	13,5	13,2	14,8	24,6	24,7	25,4	26,0	10,5	13,8	20,2	21,0
Wielkopolskie	9,3	8,5	8,9	10,1	21,3	19,7	19,2	21,7	9,2	8,5	15,5	16,4
Zachodnio-pomorskie	7,5	5,7	7,1	7,2	17,9	14,8	15,3	15,3	7,3	6,4	11,6	12,0

Źródło: *Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, GUS, Warszawa, 9.06.2015 r. – aneks tabelaryczny, s. 7 <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-ekonomiczne-w-polsce-w-2014-r-,14,2.html> (16.03.2016 r.)

W latach 2011-2014 najbardziej wzrósł odsetek osób w gospodarstwach domowych żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa (średnio w Polsce z 6,6% do 12,2%, a w woj. opolskim z 4,2% do 10,5%, tj. o 6,3 pkt proc.).

Najmniejsze różnice odnotowano w zakresie relatywnej granicy ubóstwa (średnio w Polsce odsetek liczby osób w gospodarstwach domowych spadł z 16,9% do 16,2%, a w woj. opolskim wzrósł z 10,2% do 14%), a skrajne ubóstwo wzrosło średnio z 6,8% do 7,4% osób w Polsce, w tym w woj. opolskim z 4,6 do 8%.

Wykres 2. Zmiany wskaźnika ubóstwa skrajnego w Polsce i wybranych województwach w latach 2011-2014 (% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej skrajnej granicy ubóstwa)

Źródło: obliczenia własne na podstawie *Ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2014 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, GUS, Warszawa, 9.06.2015 r.

Do czynników najbardziej wpływających na wskaźnik ubóstwa skrajnego w kraju zalicza się:

- ✓ **bezrobocie** (ubóstwem zagrożone są osoby bezrobotne i ich rodziny, przy czym w rodzinach, gdzie bezrobotne były przynajmniej dwie osoby wskaźnik ubóstwa skrajnego wzrastał do 33%);
- ✓ **niezarobkowe źródło dochodów** (najbardziej zagrożone ubóstwem są rodziny utrzymujące się z innych niż zarobkowe źródła dochodów – **21,1%**, a także **renciści - 12,5%**, oraz **rolnicy - 12,1%**);
- ✓ **niski poziom wykształcenia** (ubóstwem najbardziej zagrożone są osoby z wykształceniem gimnazjalnym – **18,2%**);
- ✓ **wielodzietność** (najbardziej zagrożone skrajnym ubóstwem są rodziny wielodzietne, w tym z co najmniej czwórką dzieci – **26,9%**);
- ✓ **miejsce zamieszkania (mieszkańcy wsi są zagrożeni ubóstwem 2,5-krotnie częściej - 11,8%, niż mieszkańcy miast (4,6%).⁶**

⁶ Tamże, s. 10-14

Tabela 2. Wartość granicy ubóstwa wg wybranych typów gospodarstw domowych w latach 2011-2014 r.^A

Granice ubóstwa	Gospodarstwa 1- osobowe				Gospodarstwa 4 – osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	w zł							
Skrajnego (minimum egzystencji)	495	519	551	540	1336	1401	1486	1458
Relatywnego	692	693	706	713	1868	1871	1906	1926
Ustawowego ^B	477	542	542	542	1404	1824	1824	1824

^A Poziom granic w IV kwartale.

^B Od października 2012 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest to kwota 542 zł, zaś dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym – 456 zł. Wcześniej, przez 6 lat dla osoby samotnie gospodarującej kwota ta wynosiła 477 złotych, zaś dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym – 351 złotych.

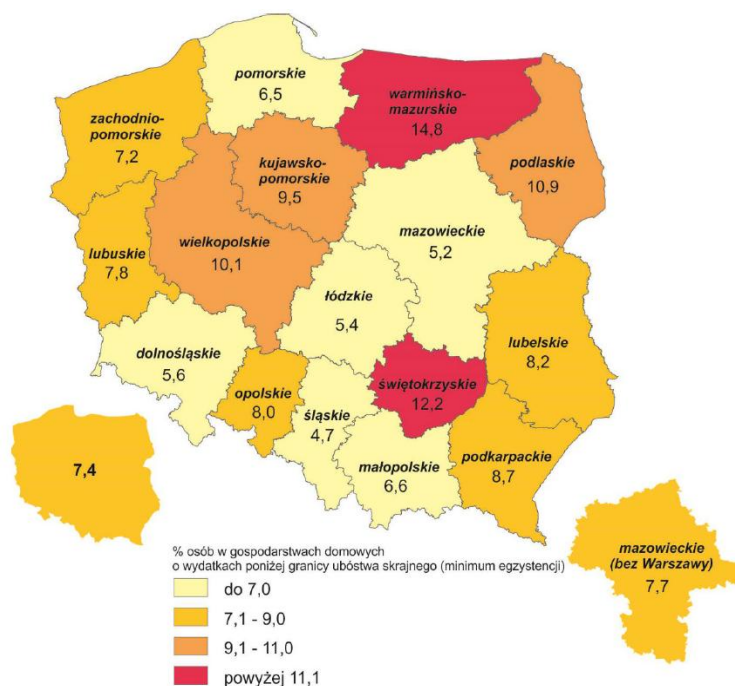
Źródło: *Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, GUS, Warszawa, 9.06.2015 r. – aneks tabelaryczny, s. 2

Wzrost wskaźnika zagrożenia ubóstwem skrajnym w woj. opolskim nie wpłynął na zwiększenie zakresu pomocy społecznej.

W 2014 r. liczba świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim spadła o 2,5%, do 39 834 osób, a liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców do 63 433, tj. o 10% (spadek liczby beneficjentów wynikał głównie ze spadku bezrobocia i liczby osób kwalifikujących się do zasiłków okresowych z tego tytułu).

Świadczeniobiorcy stanowili 4% mieszkańców województwa, a osoby w ich rodzinach - 6,3%.

Mapa 1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w Polsce wg województw w 2014 r. (w % osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: *Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, GUS, Warszawa, 9.06.2015 r., s. 6.

3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa

Wg stanu na 31 grudnia 2015 r. liczba bezrobotnych w woj. opolskim wyniosła 36 203 osoby (spadek w stosunku do 2014 r. o 6 158 osób, tj. o 14,5%).

Stopa bezrobocia osiągnęła wartość 10,2% (w 2014 r. 11,9%), co sytuowało Śląsk Opolski na 7 miejscu w kraju (średni wskaźnik w Polsce – 9,8%).

Najwyższą stopę bezrobocia miały powiaty: prudnicki (15,2%), nyski (14,3%), głubczycki (14,2%) i brzeski (14,0%), a najniższą Miasto Opole (5,3%).

W 2015 r. – podobnie jak w poprzednim roku - **liczba bezrobotnych spadła we wszystkich powiatach województwa opolskiego** (najwięcej w powiatach: nyskim, o 1 197, i brzeskim - o 1 039 osób, a najmniej w powiecie strzeleckim - o 122 osoby).

We wszystkich powiatach województwa spadła też **stopa bezrobocia** (najwięcej w powiecie namysłowskim o 3,7 pkt proc., a najmniej w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim i Opolu Mieście - po 0,7 pkt proc.).

Tabela 3. Bezrobocie w woj. opolskim w latach 2013-2015

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych według stanu na 31 grudnia					Stopa bezrobocia w proc. (średnioroczna)			
		2013 r.	2014 r.	2015 r.	Wzrost / spadek bezrobocia w stosunku do 2014 r.	Wzrost / spadek 2014=100%	2013 r.	2014 r.	2015 r.*	Wzrost / spadek w pkt. procentowych do 2014 r.
1.	Brzeski	6 905	5 055	4 016	-1 039	79,4	22,6	17,6	14,0	-3,6
2.	Głubczycki	3 216	2 730	2 266	-464	83,0	19,1	16,7	14,2	-2,5
3.	Kędzierzyńsko-Kozielski	4 980	4 099	3 921	-178	95,7	14,6	12,4	11,7	-0,7
4.	Kluczborski	3 178	2 626	2 240	-386	85,3	15,0	12,6	10,7	-1,9
5.	Krapkowicki	2 591	2 340	2 116	-224	90,4	10,6	8,9	7,8	-1,1
6.	Namysłowski	2 770	2 308	1 638	-670	71,0	19,4	16,4	12,7	-3,7
7.	Nyski	8 966	7 234	6 037	-1 197	83,5	20,2	16,9	14,3	-2,6
8.	Oleski	2 455	2 048	1 777	-271	86,8	10,4	8,6	7,5	-1,1
9.	Opolski	5 432	4 525	3 934	-591	86,9	13,8	11,9	10,2	-1,7
10.	Prudnicki	3 766	3 237	2 689	-548	83,1	20,8	18,0	15,2	-2,8
11.	Strzelecki	2 492	1 958	1 836	-122	93,8	10,8	8,5	7,7	-0,8
12.	Miasto Opole	4 885	4 201	3 733	-468	88,9	6,9	6,0	5,3	-0,7
Woj. opolskie - razem		51 636	42 361	36 203	-6 158	85,5	14,3	11,9	10,2	-1,7

* stan na 31.12.2015 r.

Źródło: obliczenia własne na podstawie statystyk WUP w Opolu: *Analizy sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2013 r. i 2014 r.* (http://wup.opole.pl/dokumenty/Analiza_sytuacji_na_ryнку_pracy_w_2013_roku.pdf http://wup.opole.pl/dokumenty/Analiza_na_ryнку_pracy_w_2014_roku_ost.pdf) oraz *Informacji o rynku pracy w województwie opolskim w styczniu 2016 r.* (http://wup.opole.pl/start/index.php?option=com_content&task=view&id=557&Itemid=266)

Na spadek w latach 2013-2015 stopy bezrobocia (z 14,3% do 10,2%) i zarejestrowanych bezrobotnych (o 15 433 osoby, tj. o prawie 30%) wpływ miały m. in.:

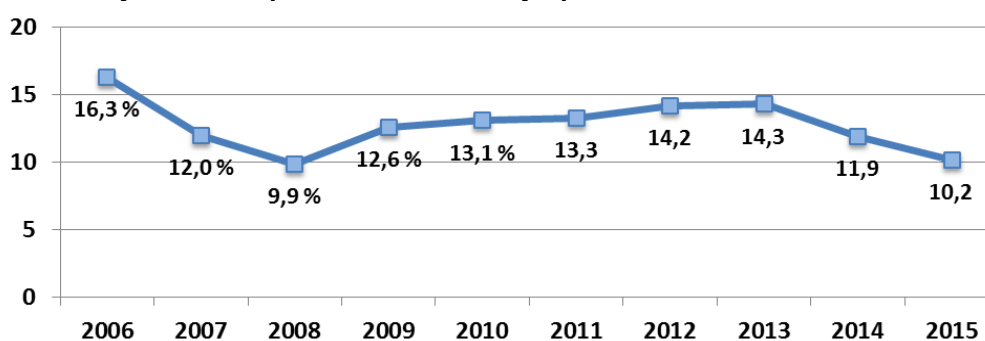
- wzrost zatrudnienia – zmniejszyła się liczba bezrobotnych z tytułu podjęcia pracy i zatrudnienia subsydiowanego (prac interwencyjnych, robót publicznych, refundacji nowoutworzonych stanowisk pracy, dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, a także działań aktywizacyjnych instytucji rynku pracy w formie staży i szkoleń)⁷;

⁷ Więcej: *Informacja o sytuacji na rynku pracy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku*, WUP w Opolu, s. 12 oraz *Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2015 roku*, WUP w Opolu, Opole 2016, s. 12-14

- spadek liczby mieszkańców i postępujący proces starzenia się ludności województwa (zmniejszenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy wzroście osób w wieku produkcyjnym, a szczególnie w wieku poprodukcyjnym);
- sytuacja gospodarcza, która przełożyła się na wzrost przeciętnego, miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w Polsce do 1 386 zł w 2015 r.⁸ (z 1 299 zł w 2013 r., tj. o 6,3%).

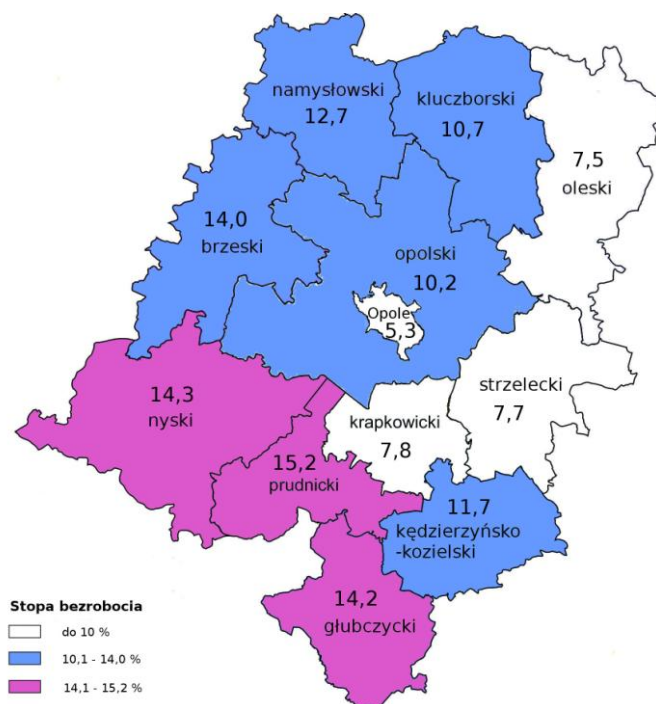
W efekcie woj. opolskie odczuwa podobne tendencje na rynku pracy jak w innych regionach w Polsce, przy jednoczesnej specyfice i wielkości zagranicznych migracji zarobkowych i bardziej zauważalnym niż w innych województwach zjawisku depopulacji⁹.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w woj. opolskim w latach 2006 - 2015

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych WUP w Opolu

Mapa 2. Stopa bezrobocia w woj. opolskim wg stanu na 31.12.2015 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Analizy sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2015 roku*, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2016

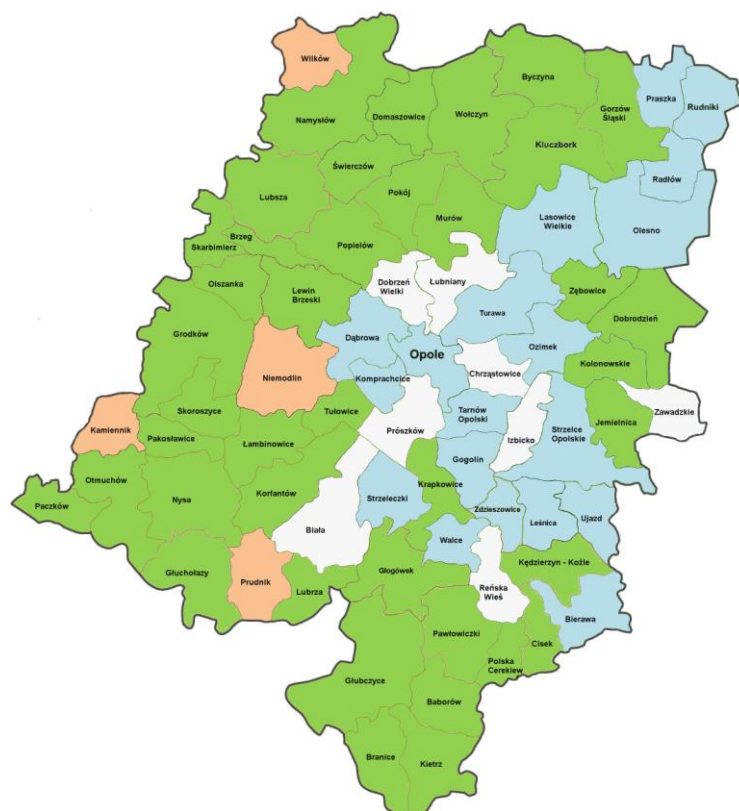
⁸ Zob. Obwieszczenia Prezesa GUS za: 2015 r. (<http://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/obwieszczenie-w-sprawie-przecietnego-miesiecznego-dochodu-rozporzadzalnego-na-1-osobe-ogolem-w-2015-r-294,2.html>) oraz 2014 r. <http://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/obwieszczenie-w-sprawie-przecietnego-miesiecznego-dochodu-rozporzadzalnego-na-1-osobe-ogolem-w-2014-r-294,1.html> (23.03.2016 r.).

⁹ Zob. Ekspertyza wykonana na zlecenie Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu *Wpływ zagranicznych migracji zarobkowych na sytuację społeczno-demograficzną województwa opolskiego* (<http://ois.rops-opole.pl/index.php?id=40>).

4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania

Na podstawie obliczeń dokonanych w oparciu o **metodę wzorca rozwoju** opracowano „ranking” gmin – od najmniej do najbardziej zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim w 2014 r. Wskaźnik stopnia zagrożenia ubóstwem waha się od najniższej wartości w Kamienniku (0,482) do najwyższej wartości (1) w Prószkowie.

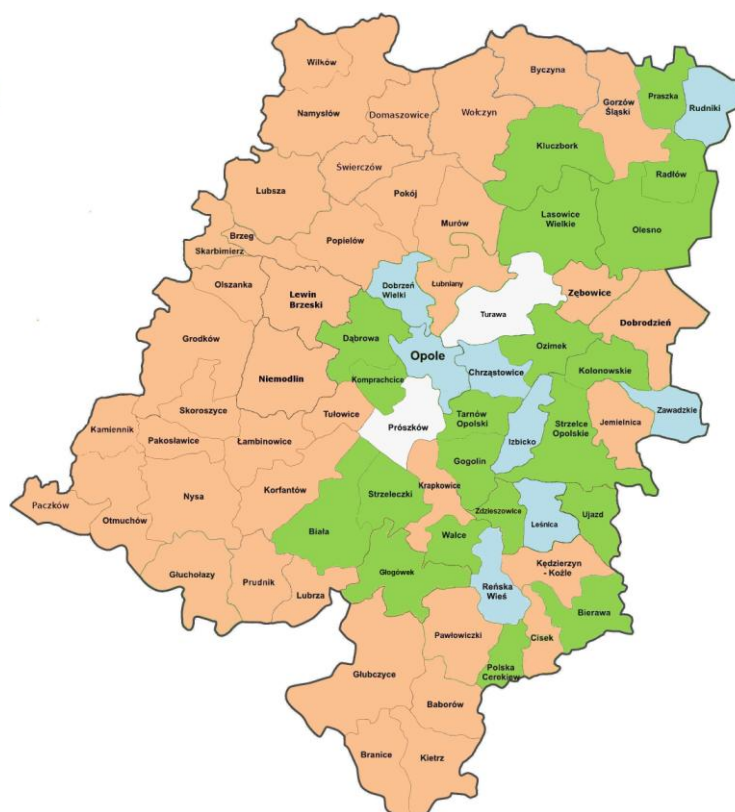
Mapa 3. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2015 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2015 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0,000 - 0,500	0,501 - 0,600	0,601 - 0,700	0,701 - 1,000

Mapa 3. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2014 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2014 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0,000 - 0,500	0,501 - 0,600	0,601 - 0,700	0,701 - 1,000

Tabela 4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2015 r. – układ gminny

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2015 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2015 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)
1.	Prószków	1	37.	Gorzów Śl.	0,558
2.	Chrzastowice	0,765	38.	Tułowice	0,558
3.	Dobrzeń Wlk.	0,762	39.	Popielów	0,557
4.	Izbicko	0,757	40.	Zębowice	0,557
5.	Łubniany	0,741	41.	Cisek	0,552
6.	Reńska Wieś	0,709	42.	Brzeg	0,552
7.	Biała	0,708	43.	Skoroszyce	0,550
8.	Zawadzkie	0,701	44.	Jemielnica	0,549
9.	Ozimek	0,699	45.	Nysa	0,548
10.	Opole	0,697	46.	Korfantów	0,545
11.	Praszka	0,688	47.	Krapkowice	0,541
12.	Leśnica	0,675	48.	Pawłowiczki	0,541
13.	Strzelce Op.	0,672	49.	Murów	0,537
14.	Rudniki	0,664	50.	Olszanka	0,528
15.	Komprachcice	0,655	51.	Kędzierzyn-Koźle	0,523
16.	Strzeleczy	0,652	52.	Kietrz	0,521
17.	Turawa	0,641	53.	Otmuchów	0,520
18.	Bierawa	0,641	54.	Grodków	0,520
19.	Tarnów Op.	0,640	55.	Domaszowice	0,520
20.	Walce	0,639	56.	Pakosławice	0,519
21.	Dąbrowa	0,635	57.	Lubrza	0,519
22.	Ujazd	0,623	58.	Wołczyn	0,516
23.	Zdzieszowice	0,616	59.	Głubczyce	0,516
24.	Gogolin	0,612	60.	Świerczów	0,513
25.	Olesno	0,611	61.	Byczyna	0,513
26.	Radłów	0,608	62.	Lewin Brzeski	0,512
27.	Lasowice Wlk.	0,603	63.	Pokój	0,512
28.	Kolonowskie	0,591	64.	Baborów	0,508
29.	Polska Cerekiew	0,582	65.	Łambinowice	0,508
30.	Kluczbork	0,581	66.	Paczków	0,504
31.	Lubsza	0,578	67.	Branice	0,502
32.	Skarbimierz	0,578	68.	Niemodlin	0,499
33.	Głogówek	0,574	69.	Prudnik	0,494
34.	Głuchołazy	0,572	70.	Wilków	0,493
35.	Namysłów	0,563	71.	Kamiennik	0,482
36.	Dobrodzień	0,563			

Stopień zagrożenia ubóstwem

bardzo niski	niski	umiarkowany	wysoki
--------------	-------	-------------	--------

Tabela 5. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2015 r. – układ powiatowy

Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik	Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik
BRZEG			OLESNO		
1.	Brzeg	0,552	1.	Dobrodzień	0,563
2.	Skarbimierz	0,578	2.	Gorzów Śl.	0,558
3.	Grodków	0,520	3.	Olesno	0,611
4.	Lewin Brzeski	0,512	4.	Praszka	0,688
5.	Lubsza	0,578	5.	Radłów	0,608
6.	Olszanka	0,528	6.	Rudniki	0,664
GLUBCZYCE			7.	Zębowice	0,557
1.	Baborów	0,508	OPOLE		
2.	Branice	0,502	1.	Chrzastowice	0,765
3.	Głubczyce	0,516	2.	Dąbrowa	0,635
4.	Kietrz	0,521	3.	Dobrzeń Wlk.	0,762
KĘDZIERZYN - KOŹLE			4.	Komprachcice	0,655
1.	Kędzierzyn-Koźle	0,523	5.	Łubniany	0,741
2.	Bierawa	0,641	6.	Murów	0,537
3.	Cisek	0,552	7.	Niemodlin	0,499
4.	Pawłowiczki	0,541	8.	Ozimek	0,699
5.	Polska Cerekiew	0,582	9.	Popielów	0,557
6.	Reńska Wieś	0,709	10.	Prószków	1
KLUCZBORK			11.	Tarnów Op.	0,640
1.	Byczyna	0,513	12.	Tułowice	0,558
2.	Kluczbork	0,581	13.	Turawa	0,641
3.	Lasowice Wlk.	0,603	1.	OPOLE MIASTO	0,697
4.	Wolczyn	0,516	PRUDNIK		
KRAPKOWICE			1.	Biała	0,708
1.	Gogolin	0,612	2.	Głogówek	0,574
2.	Krapkowice	0,541	3.	Lubrza	0,519
3.	Strzeleczyki	0,652	4.	Prudnik	0,494
4.	Walce	0,639	STRZELCE OP.		
5.	Zdzieszowice	0,616	1.	Izbicko	0,757
NAMYSŁÓW			2.	Jemielnica	0,549
1.	Domaszowice	0,520	3.	Kolonowskie	0,591
2.	Namysłów	0,563	4.	Leśnica	0,675
3.	Pokój	0,512	5.	Strzelce Op.	0,672
4.	Świerczów	0,513	6.	Ujazd	0,623
5.	Wilków	0,493	7.	Zawadzkie	0,701
NYSA			Stopień zagrożenia ubóstwem		
1.	Głuchołazy	0,572	bardzo niski		
2.	Kamiennik	0,482	niski		
3.	Korfantów	0,545	umiarkowany		
4.	Łambinowice	0,508	wysoki		
5.	Nysa	0,548			
6.	Otmuchów	0,520			
7.	Paczków	0,504			
8.	Pakosławice	0,519			
9.	Skoroszyce	0,550			

Metoda wzorca rozwoju pozwoliła ustalić, że wysoki stopień zagrożenia ubóstwem w 2015 r. występuje w 4 gminach woj. opolskiego, zlokalizowanych w powiatach:

- namysłowskim (Wilków);
- nyskim (Kamiennik);
- opolskim ziemskim (Niemodlin);
- prudnickim (Prudnik).

Umiarkowany stopień ubóstwa odnotowano w 40 gminach, tj. w powiatach:

- nyskim (8 gmin: Głuchołazy, Korfantów, Łambinowice, Nysa, Otmuchów, Paczków, Pakosławice i Skoroszyce);
- brzeskim (wszystkie 6 gmin: Brzeg, Skarbimierz, Grodków, Lewin Brzeski, Lubsza i Olszanka);
- głubczyckim (wszystkie 4 gminy: Baborów, Branice, Głubczyce i Kietrz);
- kędzierzyńsko-kozielskim (4 gminy: Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Pawłowiczki i Polska Cerekiew);
- namysłowskim (4 gminy: Domaszowice, Namysłów, Pokój i Świerczów);
- kluczborskim (3 gminy: Buczyna, Kluczbork i Wołczyn);
- oleskim (3 gminy: Dobrodzień, Gorzów Śl. i Zębowice);
- opolskim ziemskim (2 gminy: Murów, Popielów i Tułowice);
- prudnickim (2 gminy: Głogówek i Lubrza);
- strzeleckim (2 gminy: Jemielnica i Kolonowskie);
- krapkowickim (Krapkowice).

Niski stopień ubóstwa występuje w 19 gminach znajdujących się powiatach:

- opolskim ziemskim (5 gmin: Dąbrowa, Komprachcice, Ozimek, Tarnów Op. i Turawa);
- krapkowickim (4 gminy: Gogolin, Strzeleczyki, Walce i Zdieszowice);
- oleskim (4 gminy: Olesno, Praszka, Radłów i Rudniki);
- strzeleckim (3 gminy: Leśnica, Strzelce Op. i Ujazd);
- kędzierzyńsko-kozielskim (Bierawa);
- kluczborskim (Lasowice Wlk.);
- Opole Miasto.

Natomiast bardzo niski stopień zagrożenia ubóstwem odnotowano w 8 gminach w powiatach:

- opolskim ziemskim (4 gminy: Chrząstowice, Dobrzeń Wlk., Łubniany i Prószków);
- strzeleckim (2 gminy: Izbicko i Zawadzkie);
- kędzierzyńsko-kozielskim (Reńska Wieś);
- prudnickim (Biała).

W 2015 r. – w porównaniu do 2014 r. – liczba gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem wyraźnie spadła - do 4 gmin (z 41 w 2014 r., tj. o 37 gmin).

Większość gmin, która w 2014 r. należała do grupy o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem w 2015 r. „przesunęła” się do grupy o umiarkowanym stopniu ubóstwa.

W konsekwencji:

- 2-krotnie wzrosła liczba gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (z 20 w 2014 r. do 40 gmin w 2015 r.);
- ponad 2-krotnie wzrosła liczba gmin o niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 8 w 2014 r. do 19 gmin w 2015 r.);
- 4-krotnie wzrosła liczba gmin o bardzo niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 2 w 2014 r. do 8 w 2015 r.).

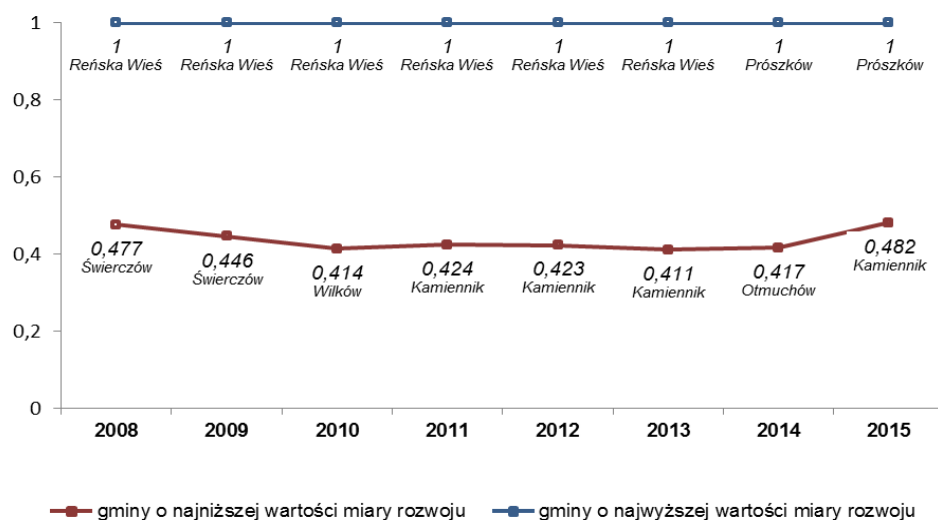
Powodem tego jest przede wszystkim: istotny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (w latach 2013-2015 liczba bezrobotnych w woj. opolskim spadła o prawie 30%, a stopa bezrobocia obniżyła się o 4,1 pkt proc.) oraz

świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej (o prawie 10%). Wpłynęło to na 4 zmienne, przyjęte do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem, oraz wyliczony na ich podstawie wskaźnik miernika rozwoju dla poszczególnych gmin.

W 2015 r. najniższa wartość miary rozwoju wyniosła 0,482, tj. była wyższa o 65 pkt niż rok wcześniej (w 2014 r. wynosiła 0,417, a w 2013 r. 0,411).

Podobna sytuacja w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim wystąpiła w 2008 r. Wówczas – analogicznie jak w 2015 r., gwałtownie spadło bezrobocie, a najniższa wartość miary rozwoju wyniosła 0,477, co spowodowało znaczne ograniczenie grupy gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem i znaczny wzrost liczby gmin zagrożonych ubóstwem w stopniu umiarkowanym.

Wykres 4. Gminy o najwyższych i najniższych wskaźnikach miary rozwoju w latach 2008-2015

W latach 2008-2015 wartość najniższej miary rozwoju w woj. opolskim nie spadła poniżej 0,400, co oznacza, że w tym okresie sytuacja gmin znajdujących się w grupie wysokiego stopnia zagrożenia ubóstwem jest stabilna. A „przesuwanie się” znacznej liczby gmin między wysokim i umiarkowanym stopniem zagrożenia ubóstwem to wynik przede wszystkim poziomu i stopy bezrobocia oraz wsparcia udzielanego świadczeniobiorcom przez ośrodki pomocy społecznej.

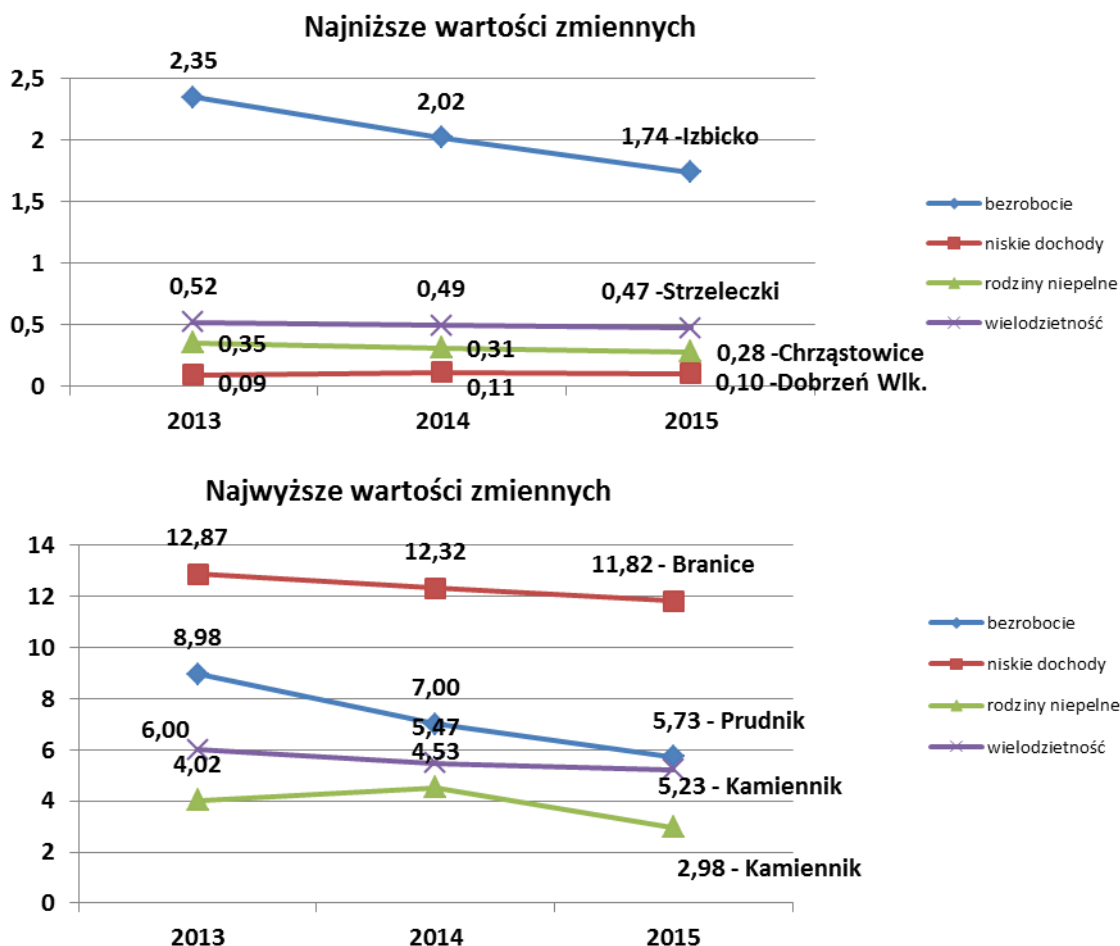
W latach 2011 – 2014 ponad 85% gmin uzyskiwało identyczne lub podobne wskaźniki w grupach o wysokim (0 – 0,500) i umiarkowanym (0,501 – 0,600) stopniu zagrożenia ubóstwem, tj. w przedziale 0,400 – 0,600. W konsekwencji wiele gmin miało wskaźniki zbliżone do połowy miernika rozwoju (0,500), choć nadal były w grupie o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem. Jednocześnie - mimo utrzymujących się od lat najniższych wskaźników miary rozwoju w górnej granicy połowy miernika, zmiany między poszczególnymi grupami zagrożenia ubóstwem były niewielkie.

W 2015 r. znaczna liczba gmin osiągnęła wskaźniki przekraczające połowę miernika rozwoju, co spowodowało ich „przesunięcie” do grupy o umiarkowanym zagrożeniu. Większość z nich ma wskaźniki nieznacznie przekraczające połowę miernika rozwoju, zatem ich umiejscowienie w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem wynika bezpośrednio ze zmian sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Spadające od 2013 r. najniższe i najwyższe wartości zmiennych, przyjętych do obliczania stopnia zagrożenia ubóstwem, w tym zwłaszcza bezrobocia, dają nadzieję na

utrzymanie się większości gmin w grupach zagrożenia ubóstwem innych niż wysoki, tj. powyżej połowy miernika rozwoju, zwłaszcza, że jego najniższy wskaźnik wyniósł w 2015 r. 0,482 (najwyższy w ostatnich latach).

Wykres 5. Najniższe i najwyższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2013-2015

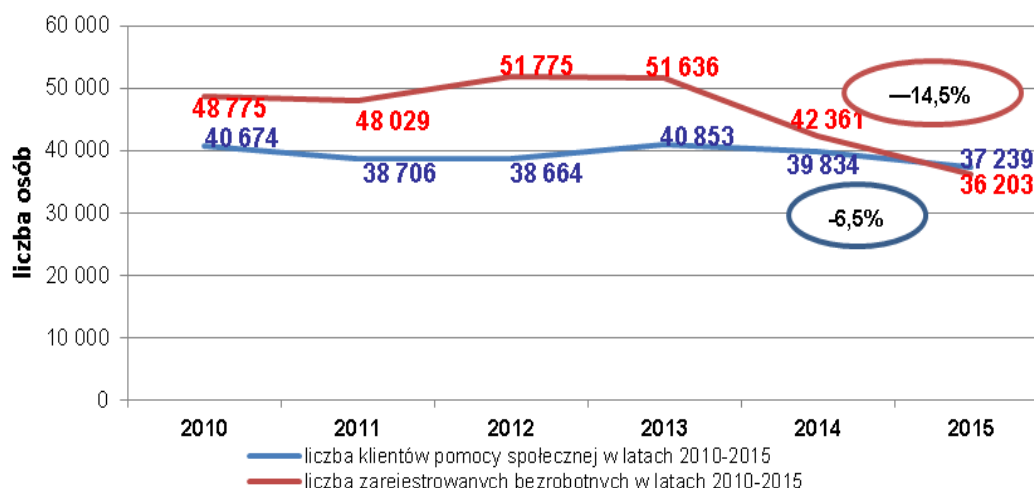
5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim

5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej

W 2015 r. pomocą społeczną w gminach województwa opolskiego objęto 37 239 osób i rodzin, tj. o 6,5% mniej niż w 2014 r. i o prawie 10% mniej niż w 2013 r. Stanowiło to 3,7% mieszkańców województwa (w 2014 r. wskaźnik deprivacji lokalnej wynosił 4,0%).

Ubiegłoroczny spadek liczby klientów pomocy społecznej był największym odnotowanym w okresie lat 2010-2015 i wynikał głównie z poprawy sytuacji na opolskim rynku pracy.

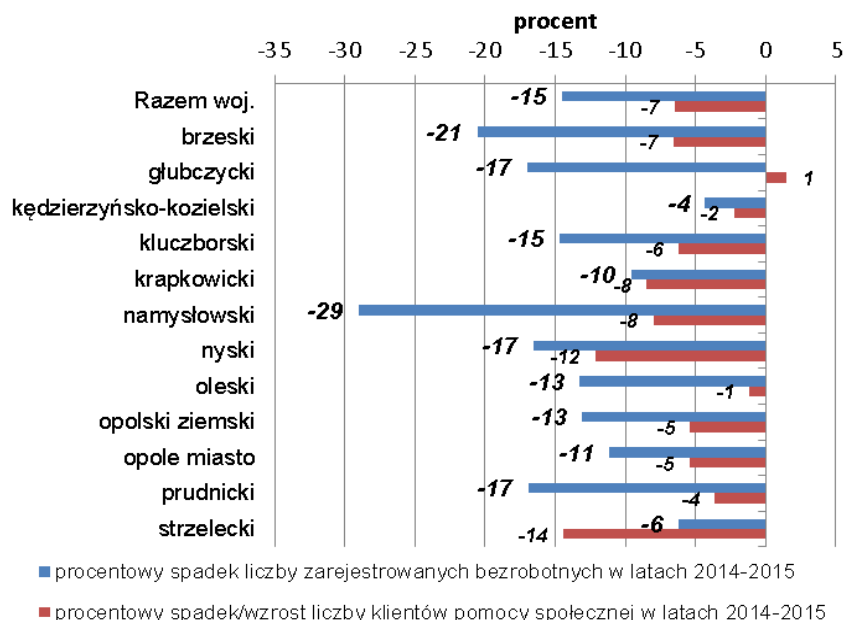
Wykres 6. Beneficjenci pomocy społecznej oraz zarejestrowani bezrobotni w woj. opolskim w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2014-2015 oraz analiz sytuacji na opolskim rynku pracy WUIP w Opolu za lata 2010-2015

W okresie roku (grudzień 2014 r. - grudzień 2015 r.) liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadła z 42 361 osób do 36 203, tj. o 14,5%. Największy spadek odnotowano w powiatach: namysłowski (o 29%) i brzeski (o 21%) oraz głubczyckim, nyskim i prudnickim (o 17%).

Wykres 7. Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz klientów ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2014-2015 (w%)

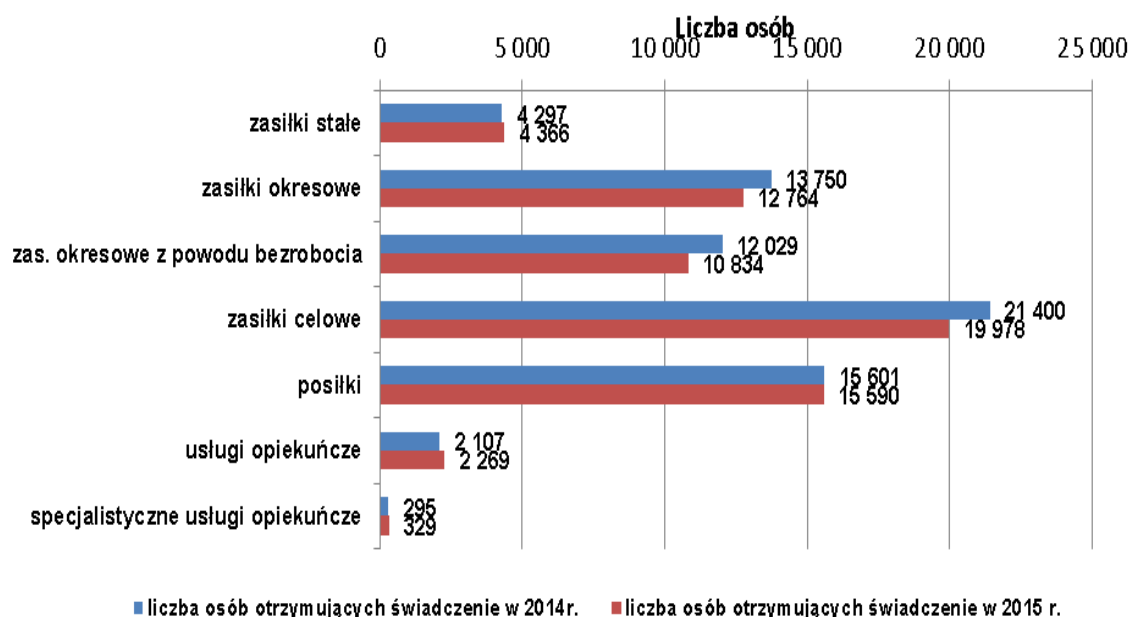

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2014-2015 oraz analiz sytuacji na opolskim rynku pracy WUIP w Opolu za lata 2010-2015

W strukturze świadczeniobiorców pomocy społecznej wystąpiły następujące zmiany:

- znacząco spadła liczba osób otrzymujących zasiłki okresowe – z 13 750 do 12 764, tj. o prawie 7,2%, w tym zwłaszcza zasiłki okresowe przyznane z powodu bezrobocia (z 12 029 osób do 10 834, tj. o prawie 10%);
- spadła również liczba osób korzystających z zasiłków celowych (o 6,6%) oraz nieznacznie liczba osób objętych pomocą w formie posiłku;
- istotnie wzrosła natomiast liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (o prawie 8%) oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (o 11,5%).

Wykres 8. Struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2014-2015

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2014-2015

W 2015 r. w układzie terytorialnym województwa - w porównaniu do poprzedniego roku, spadek liczby klientów pomocy społecznej zanotowano w większości powiatów (najbardziej w powiecie strzeleckim o 14% i nyskim o 12%), z wyjątkiem powiatu głubczyckiego, gdzie wystąpił nieznaczny (1%) wzrost liczby świadczeniobiorców.

Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy wskaźnik udziału korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców występuje w powiatach: głubczyckim (6,1%) i namysłowskim (5,2%) oraz nyskim i prudnickim (4,6% i 5,0%). Najmniej świadczeniobiorców mają: Miasto Opole (1,8%) oraz powiat strzelecki (2,7%).

Tabela 6. Liczba osób i rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej w latach 2014-2015 w woj. opolskim wg powiatów

Lp.	Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2014-2015				
		2014 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	2015 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	Wzrost / spadek liczby klientów w 2015 r. 2014=100%
	Razem z tego:	39 834	4,0	37 239	3,7	93
1	brzeski	4 116	4,5	3 845	4,2	93
2	głubczycki	2 804	5,9	2 846	6,1	101
3	kędzierzyńsko-kozielski	3 802	3,9	3 717	3,9	98
4	kluczborski	2 920	4,4	2 740	4,1	94
5	krupkowski	2 308	3,6	2 112	3,3	92
6	namysłowski	2 425	5,7	2 231	5,2	92
7	nyski	7 242	5,2	6 364	4,6	88
8	oleski	2 252	3,4	2 226	3,4	99
9	opolski ziemski	4 436	3,3	4 197	3,1	95
10	opole miasto	2 266	1,9	2 143	1,8	95
11	prudnicki	2 917	5,2	2 811	5,0	96
12	strzelecki	2 346	3,1	2 007	2,7	86

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2014-2015

5.2 Koszt pomocy środowiskowej w 2015 r.

Całkowity koszt świadczeń udzielonych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2014-2015 uwzględnia:

1. świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i zasiłki celowe);
2. świadczenia niepieniężne (posiłki, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, udzielenie schronienia, ubrania, sprawienie pogrzebu oraz inne świadczenia rzeczowe).

W 2015 r. koszt świadczeń pomocy społecznej udzielonych przez gminy wyniósł prawie 93 410 tys. zł (o 1,5% więcej niż w 2014 r.). Przy czym:

- ✓ koszt zasiłków stałych wzrósł o 5,2%;
- ✓ koszt zasiłków okresowych spadł o prawie 6% (w tym środki własne gmin przeznaczone na ten cel spadły o prawie 40%).

Koszt zasiłków celowych - w porównaniu do 2014 r., wzrósł o 2,6%, natomiast koszt pozostałych świadczeń (głównie pomocy w formie posiłków i usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych) wzrósł o prawie 8%.

Tabela 7. Koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2014-2015

Lp.	Wyszczególnienie	Koszt środowiskowej pomocy społecznej w zł w latach 2014-2015		
		2014 r.	2015 r.	Wzrost / spadek w 2015 r. 2014=100%
1	Koszt pomocy środowiskowej – ogółem* <i>w tym:</i>	92 001 365	93 409 189	101,5
2	zasiłki stałe	18 500 514	19 461 589	105,2
3	zasiłki okresowe <i>z tego:</i>	31 559 389	29 685 142	94,1
4	<i>dotacja budżetu państwa</i>	31 322 067	29 534 629	94,3
5	<i>środki własne gminy</i>	237 322	150 513	63,4
6	zasiłki celowe	17 838 095	18 296 790	102,6
7	pozostałe świadczenia (posiłki, usługi opiekuńcze, inne)	24 103 367	25 965 668	107,7
8	Liczba świadczeniobiorców	39 834	37 239	93,5
9	Liczba mieszkańców**	1 000 858	998 884	99,8
10	Średnia - roczna wartość pomocy ogółem dla beneficjenta w zł (w.1 / w. 8)	2 310*	2 508	108,6
11	Średnia - roczna wartość zasiłków pieniężnych w zł (w. 2+3+6 / w. 8)	1 705	1 811	106,3
12	Średnia roczna wartość pomocy w zł na 1 mieszkańca (w. 1 / w. 9)	92	94	101,7

* wartość pomocy nie uwzględnia zadań powiatu (pomocy na usamodzielnienie dla wychowanków instytucji wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej)

**stan w grudniu 2014 r. oraz czerwcu 2015 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w naturze i usługach MPiPS-03 za lata 2014-2015

Średnia, roczna wartość pomocy przypadająca w 2015 r. na jednego świadczeniobiorcę wyniosła 2 508 zł i była o 8,6% większa niż w 2014 r. Wzrost wartości świadczeń wynikał głównie z przyznawanych zasiłków stałych, których wysokość jest wynikiem różnicy między dochodem osoby/rodziny a ustalonym dla niej kryterium dochodowym, a także zwiększonej wartości zasiłków celowych. Istotnym czynnikiem wzrostu średniej wartości pomocy były również zwiększone wydatki poniesione przez gminy na realizację usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

Przeciętna, miesięczna wartość:

- ✓ zasiłku stałego wzrosła z 433 zł do 452 zł (o 4,4 %);
- ✓ zasiłku okresowego wzrosła z 341 zł do 346 zł (o 1,5%).

Natomiast w przypadku zasiłku celowego można ustalić jedynie wartość rocznej pomocy, która wzrosła z 834 zł do 916 zł, tj. o prawie 10%.

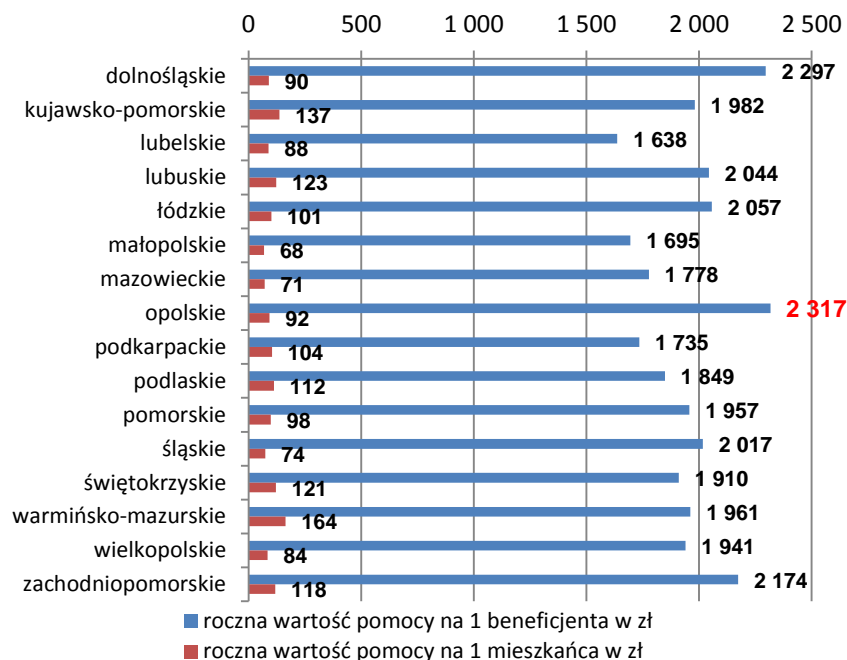
Tabela 8. Średnia wysokość świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2014-2015

Lp.	Formy pomocy pieniężnej	2014 r.	2015 r.	Wzrost / spadek w 2015 r. 2014=100%
ZASIŁKI STAŁE				
1	liczba świadczeniobiorców	4 297	4 366	101,6
2	liczba świadczeń	42 773	43 059	100,7
3	koszt świadczeń w zł	18 500 514	19 461 589	105,2
4	średnia wartość 1 zasiłku	433	452	104,4
ZASIŁKI OKRESOWE				
5	liczba świadczeniobiorców	13 750	12 764	92,8
6	liczba świadczeń	92 446	85 828	92,8
7	koszt świadczeń w zł	31 559 389	29 685 142	94,1
8	średnia wartość 1 zasiłku	341	346	101,5
ZASIŁKI CELOWE				
9	liczba świadczeniobiorców	21 400	19 978	93,4
10	koszt świadczeń w zł	17 838 095	18 296 790	102,6
11	Średnia, roczna wartość 1 zasiłku	834	916	109,8

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2014-2015

Wg badań GUS w 2014 r. województwo opolskie zajmowało pierwszą pozycję w kraju pod względem wartości pomocy społecznej na 1 beneficjenta (średnia wysokość 2 317 zł)¹⁰, przy jednocześnie nieco niższej niż średnia w kraju wartości pomocy przypadającej na 1 mieszkańca (92 zł).

Wykres 9. Roczna wartość pomocy na 1 beneficjenta pomocy społecznej i 1 mieszkańca w Polsce w 2014 r. wg województw¹¹

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie danych GUS, *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2014 roku*

¹⁰ Koszt pomocy uwzględnia również wydatki powiatów na usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczych i wychowawczych wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, Zob. *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2014 roku*, GUS, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/pomoc-spoeczna-i-opieka-nad-dzieckiem-i-rodzina-w-2014-r-,10,6.html> (10.03.2016 r.)

¹¹ Dane uwzględniają koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej oraz świadczenia wypłacane przez instytucje opiekuńcze i wychowawcze na usamodzielnienie wychowanków.

W 2014 r. średnia wartość pomocy w kraju, przypadająca na:

- **jednego beneficjenta wynosiła 1 931 zł** (o 5,3% więcej niż w 2013 r.);
- **jednego mieszkańca 94 zł** (minimalnie mniej niż w 2013 r.).

Tabela 9. Wartość pomocy społecznej udzielonej w latach 2013-2014 wg województw
(na 1 beneficjenta pomocy społecznej i 1 mieszkańca województwa)*

Lp.	Województwo	Wartość pomocy na 1 beneficjenta pomocy społecznej w zł		Wartość pomocy na 1 mieszkańca w zł	
		2013 r.	2014 r.	2013 r.	2014 r.
1	dolnośląskie	2 257	2 297	94	90
2	kujawsko-pomorskie	1 844	1 982	138	137
3	lubelskie	1 569	1 638	87	88
4	lubuskie	1 918	2 044	122	123
5	łódzkie	1 901	2 057	99	101
6	małopolskie	1 629	1 695	67	68
7	mazowieckie	1 684	1 778	71	71
8	opolskie	2 229	2 317	91	92
9	podkarpackie	1 611	1 735	103	104
10	podlaskie	1 738	1 849	111	112
11	pomorskie	1 850	1 957	99	98
12	śląskie	1 933	2 017	76	74
13	świętokrzyskie	1 759	1 910	117	121
14	warmińsko-mazurskie	1 687	1 961	165	164
15	wielkopolskie	1 697	1 941	86	84
16	zachodniopomorskie	1 835	2 174	122	118
17	ŚREDNIA W POLSCE	1 636	1 931	95	94

*Świadczenia udzielana przez ośrodki pomocy społecznej oraz instytucje opieki i wychowania na usamodzielnienie wychowanków.

Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2014 roku*, GUS 2015, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/pomoc-spoeczna-i-opieka-nad-dziekiem-i-rodzina-w-2014-r-,10,6.html> <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/pomoc-spoeczna-i-opieka-nad-dziekiem-i-rodzina-w-2014-r-,10,6.html> (7.03.2015 r.)

5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w 2015 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w tegorocznej analizie dokonano porównania gmin pod względem całkowitego kosztu udzielonych świadczeń, przyjmując do obliczeń sumę kosztów świadczeń udzielonych w każdej gminie i odnosząc go do liczby świadczeniobiorców¹².

Zasada ta wynika z różnic w podziale dostępnych środków finansowych – część gmin przeznacza więcej środków na wypłatę świadczeń pieniężnych, a inne w większym zakresie finansują świadczenia rzeczowe (np. zakup posiłku w szkole). Ponadto – w wielu gminach potrzeby w zakresie świadczeń pomocy społecznej są zróżnicowane, co ma wpływ na wysokość świadczeń oraz przede wszystkim na ich strukturę.

W 2015 r. łączny koszt świadczeń z pomocy społecznej (środowiskowej) udzielonej w gminach woj. opolskiego wyniósł **prawie 93 410 tys. zł**, z tego przeznaczono:

- a) 19 462 tys. zł na wypłatę zasiłków stałych;

¹² Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie (bez względu na rodzaj i formę świadczenia oraz źródło finansowania).

- b) 29 685 tys. zł na zasiłki okresowe (w tym 151 tys. zł stanowiły środki własne gmin, a 29 535 tys. zł dotacja budżetu państwa);
- c) 18 297 tys. zł na zasiłki celowe;
- d) 25 966 tys. zł na pozostałe świadczenia, w tym głównie na:
- zakup posiłków – 11 681 tys. zł;
 - realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych – 11 661 tys. zł;
 - inne świadczenia rzeczowe i finansowe – 2 624 tys. zł (schronienie, odzież, sprawienie pogrzebu itp.).

W 2015 r. średnioroczna wartość pomocy przypadająca na beneficjenta środowiskowej pomocy społecznej w woj. opolskim wyniosła 2 508 zł (o 198 zł więcej niż w 2014 r., tj. o 8,6%).

Wysokość pomocy społecznej (środowiskowej) przypadającej na jednego świadczeniobiorcę i mieszkańca gminy porównano z obliczonymi wskaźnikami zagrożenia ubóstwem dla poszczególnych gmin woj. opolskiego.

W 2015 r. wartość średniej, rocznej pomocy przypadającej na 1 świadczeniobiorcę wahała się od 5 089 zł w Prószkowie (gmina o najniższym zagrożeniu ubóstwem - miara rozwoju wynosząca 1), do 1 034 zł w Dobrzeniu Wielkim (gmina, która również znajduje się w grupie gmin o najniższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem).

Tabela 10. Koszt pomocy społecznej (środowiskowej) w gminach woj. opolskiego przypadający na 1 świadczeniobiorcę i 1 mieszkańca gminy w 2015 r.

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2015 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę		Wzrost / spadek w 2015 r. 2014=100%	Koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2015 r.
			2014 r.	2015 r.		
1.	Prószków	1	4 273	5 089	119	92
2.	Chrzastowice	0,765	1 292	1 629	126	32
3.	Dobrzeń Wlk.	0,762	1 024	1 034	101	49
4.	Izbicko	0,757	1 944	2 166	111	42
5.	Łubniany	0,741	1 260	1 411	112	51
6.	Reńska Wieś	0,709	1 931	1 983	103	42
7.	Biała	0,708	3 098	3 435	111	85
8.	Zawadzkie	0,701	1 892	2 052	108	62
9.	Ozimek	0,699	3 297	3 512	107	79
10.	Opole	0,697	3 011	3 081	102	55
11.	Praszka	0,688	2 196	2 491	113	61
12.	Leśnica	0,675	1 676	1 462	87	26
13.	Strzelce Op.	0,672	1 923	2 082	108	56
14.	Rudniki	0,664	1 331	1 642	123	55
15.	Komprachcice	0,655	2 752	4 371	159	70
16.	Strzeleczyki	0,652	2 431	2 562	105	43
17.	Turawa	0,641	1 975	1 279	65	32
18.	Bierawa	0,641	3 750	4 108	110	93
19.	Tarnów Op.	0,640	2 088	2 453	117	52
20.	Walce	0,639	1 683	2 207	131	44
21.	Dąbrowa	0,635	1 776	1 832	103	36
22.	Ujazd	0,623	1 393	2 097	151	56
23.	Zdzieszowice	0,616	1 427	1 968	138	45
24.	Gogolin	0,612	2 225	2 589	116	75
25.	Olesno	0,611	1 619	1 761	109	68
26.	Radłów	0,608	3 123	3 247	104	64
27.	Lasowice Wlk.	0,603	3 000	4 590	153	85

28.	Kolonowskie	0,591	3 007	3 180	106	105
29.	Polska Cerekiew	0,582	2 458	3 139	128	104
30.	Kluczbork	0,581	1 984	2 148	108	88
31.	Lubsza	0,578	2 357	2 715	115	81
32.	Skarbimierz	0,578	2 856	2 767	97	81
33.	Głogówek	0,574	2 277	2 246	99	63
34.	Głuchołazy	0,572	2 533	2 747	108	119
35.	Namysłów	0,563	1 512	1 791	118	55
36.	Dobrodzień	0,563	1 981	2 229	113	75
37.	Gorzów Śl.	0,558	1 823	1 959	107	79
38.	Tułowice	0,558	2 225	2 241	101	73
39.	Popielów	0,557	1 798	1 888	105	83
40.	Zębowice	0,557	1 722	2 140	124	108
41.	Cisek	0,552	2 476	2 329	94	80
42.	Brzeg	0,552	2 409	2 726	113	117
43.	Skoroszyce	0,550	1 676	1 735	104	57
44.	Jemielnica	0,549	2 164	2 430	112	65
45.	Nysa	0,548	2 799	3 071	110	119
46.	Korfantów	0,545	2 430	2 666	110	91
47.	Krapkowice	0,541	2 103	2 196	104	107
48.	Pawłowiczki	0,541	2 360	2 750	117	108
49.	Murów	0,537	1 631	3 348	205	126
50.	Olszanka	0,528	2 028	2 147	106	66
51.	Kędzierzyn-Koźle	0,523	2 654	2 644	100	113
52.	Kietrz	0,521	2 385	2 158	90	111
53.	Otmuchów	0,520	1 534	1 713	112	110
54.	Grodków	0,520	1 914	1 906	100	79
55.	Domaszowice	0,520	2 412	2 259	94	201
56.	Pakosławice	0,519	1 807	2 067	114	152
57.	Lubrza	0,519	2 426	2 492	103	116
58.	Wolczyn	0,516	2 036	2 271	112	105
59.	Głubczyce	0,516	2 955	3 017	102	172
60.	Świerczów	0,513	1 939	2 233	115	250
61.	Byczyna	0,513	1 472	1 720	117	84
62.	Lewin Brzeski	0,512	2 166	2 344	108	135
63.	Pokój	0,512	1 690	1 845	109	151
64.	Baborów	0,508	2 857	2 882	101	210
65.	Łambinowice	0,508	2 259	2 273	101	116
66.	Paczków	0,504	2 145	2 528	118	133
67.	Branice	0,502	2 542	2 629	103	197
68.	Niemodlin	0,499	2 763	2 833	103	177
69.	Prudnik	0,494	2 758	2 893	105	201
70.	Wilków	0,493	2 327	2 980	128	183
71.	Kamiennik	0,482	3 008	3 413	113	498
	ŚREDNIA	x	2 310	2 508	109	94

Wysokie wartości pomocy przypadającej w roku na 1 świadczeniobiorcę odnotowywano również w: Lasowicach Wielkich (4 590 zł), Komprachcicach (4 371 zł) i Bierawie (4 108 zł), tj. w gminach o niskim stopniu zagrożenia ubóstwem.

Spośród gmin, w których zagrożenie ubóstwem przyjmuje stopień umiarkowany – największe wartości pomocy mają: Murów (3 348 zł), Kolonowskie (3 180 zł), Polska Cerekiew (3 139 zł) i Głubczyce (3 017 zł). A spośród gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem – średnia wartość rocznej pomocy na 1 świadczeniobiorcę była największa w Kamienniku (3 413 zł).

W większości gmin w latach 2014-2015 średnia wartość pomocy wzrosła, najbardziej w: Murowie (ponad 2-krotnie), Komprachcicach (o 59%), Lasowicach Wielkich (o 53%),

Ujeździe (o 51%). Spadek kwoty świadczeń wystąpił jedynie w sześciu gminach: największy w Turawie (o 35%) i Leśnicy (o 13%).

W 2015 r. **średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadającej na 1 mieszkańca województwa wynosiła 94 zł** i wahała się od **26 zł w Leśnicy do 498 zł w Kamienniku**.

Wartość tego wskaźnika zależy od procentowego udziału liczby beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy (im większy udział osób objętych pomocą społeczną, tym wartość wskaźnika jest większa). Stąd średnia pomoc przypadając w 2015 r. na 1 mieszkańca jest największa w gminach o najniższych wskaźnikach miary rozwoju, gdzie stopień zagrożenia ubóstwem wzrasta. Są to jednocześnie gminy, w których udział beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców jest najwyższy: Domaszowice (201 zł), Prudnik (201 zł), Baborów (210 zł), Świerczów (250 zł) i Kamiennik z najwyższą wartością pomocy na 1 mieszkańca wynoszącą prawie 500 zł rocznie.

Jednocześnie w gminach o bardzo niskim i niskim stopniu zagrożenia ubóstwem wartości pomocy przypadającej na 1 mieszkańca są najniższe w województwie (mniejsze niż 95 zł). Są to: Leśnica (26 zł), Chrzastowice (32 zł), Turawa (32 zł), Dąbrowa (36 zł), Izbicko (42 zł), Reńska Wieś (42 zł), Strzeleczyki (43 zł), Walce (44 zł), Zdzeszowice (45 zł), Dobrzeń Wielki (49 zł).

Powyższą analizę należy uzupełnić danymi dotyczącymi realizacji jednego z najbardziej kosztowych zadań gminy z zakresu pomocy społecznej, jakim jest finansowanie pobytu osób w domach pomocy społecznej. Koszt ten od wielu lat systematycznie wzrasta (z 13 149 tys. zł w 2009 r. do 32 665 tys. zł w 2015 r., tj. 2,5-krotnie), stanowiąc znaczne obciążenie budżetu gminy. Od wielu lat podkreśla się, że nadmierne obciążenie budżetów gmin kosztami pomocy stacjonarnej ogranicza możliwości finansowania innych, ważnych form wsparcia, zwłaszcza świadczeń aktywizujących osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej, a także działań profilaktycznych.

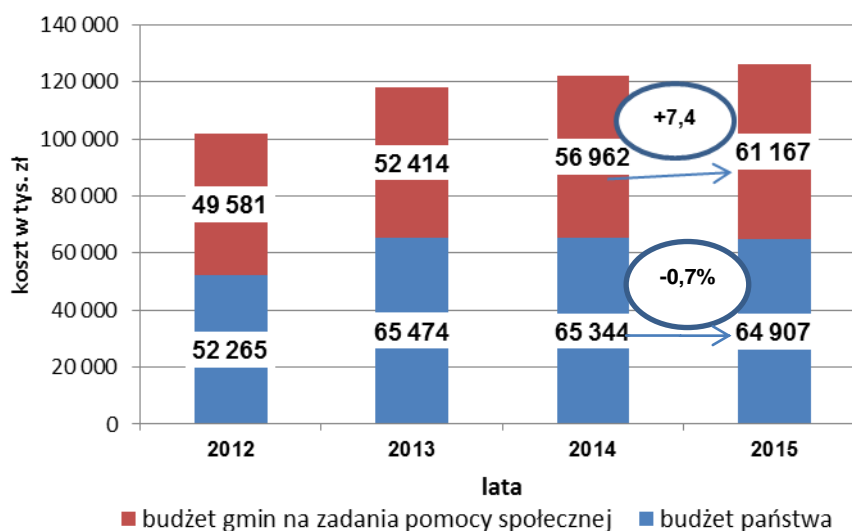
Tabela 11. Koszt pomocy społecznej (środowiskowej) udzielanej przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego oraz koszt opłaty za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2012-2015

Lp.	Wyszczególnienie	Rok				Wzrost / spadek w 2015 r. 2014 r.=100%
		2012	2013	2014	2015	
		w tys. zł				
1.	Koszt pomocy środowiskowej wraz z opłatą za pobyt mieszkańców w DPS (w.2+w.3) z tego:	101 601	117 888	122 306	126 074	103,1
2.	koszt opłaty gminy za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej	23 822	26 639	30 305	32 665	107,8
3.	inne świadczenia pomocy środowiskowej	77 779	91 249	92 001	93 409	101,5
4.	<i>z tego (z wiersza 3):</i> <i>budżet państwa</i>	52 265	65 474	65 344	64 907	99,3
5.	<i>budżet gmin</i>	25 514	25 775	26 657	28 502	106,9

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2013-2014

- W latach 2014-2015 koszt świadczeń pomocy środowiskowej wzrósł o 3,1%, w tym:
- najbardziej wzrósł koszt ponoszony przez gminy w związku z odpłatnością za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej (o prawie 8%);
 - o 1,5% wzrósł koszt innych świadczeń ponoszony przez gminy (zasiłki pieniężne, usługi opiekuńcze, posiłki i inne);
 - spadł o 0,7% koszt świadczeń finansowanych przez budżet państwa.

Wykres 10. Koszt pomocy społecznej (środowiskowej) i opłat gmin za pobyt osób w domach pomocy społecznej – budżet państwa i budżet gmin woj. opolskiego w latach 2012-2015

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2012-2015.

6. Wnioski

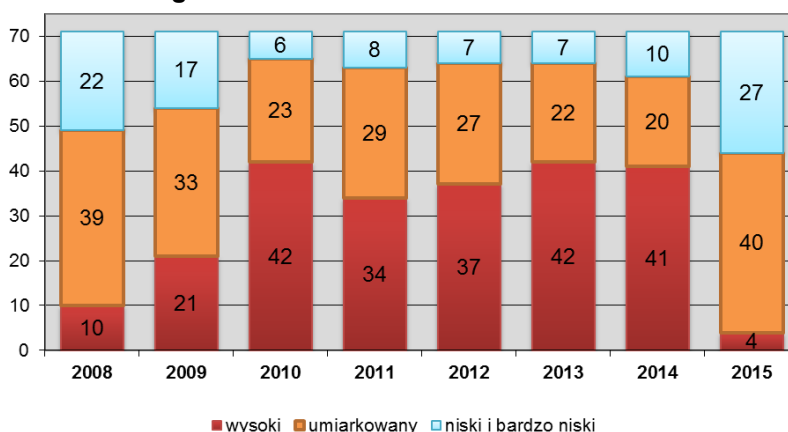
Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 1) w 2014 r. województwo opolskie – podobnie jak w latach ubiegłych, ma jedno z najniższych wskaźników w Polsce ubóstwa:
 - egzystencjalnego (skrajnego) - 8% (druga grupa województw do 9%), mniej było w woj. śląskim – 4,7%, mazowieckim – 5,2%, łódzkim – 5,4%, dolnośląskim – 5,6%, pomorskim – 6,5%, małopolskim – 6,6%, zachodniopomorskim – 7,2% i lubuskim – 7,8% (średnia w kraju 7,4%);
 - wg relatywnej granicy – 14,0% (w Polsce – 16,2%);
 - wg ustawowej granicy – 10,5%, mniej było tylko w woj. mazowieckim – 8,1%, dolnośląskim – 8,8%, śląskim – 8,9% i łódzkim – 9,4% (w kraju 12,2%);
- 2) w 2015 r. – w porównaniu do poprzedniego roku - istotnie zmniejszyła się liczba bezrobotnych w woj. opolskim (o 6 158, do 36 203 osób) i stopa bezrobocia (o 1,7 pkt proc. do 10,2%). Spadek tych wskaźników zanotowano we wszystkich powiatach regionu (równie wysokie spadki poziomu i stopy bezrobocia zanotowano w 2014 r.);
- 3) w 2015 r. wg GUS w woj. opolskim przeciętne, miesięczne dochody rozporządcalne wzrosły do 1 386 zł (z 1 299 zł w 2013 r., tj. o 6,7%) – wraz ze

wzrostem zatrudnienia, przyczyniły się do poprawy warunków życia mieszkańców regionu;

- 4) w 2015 r. liczba osób objętych pomocą społeczną w gminach woj. opolskiego wyniosła 37 239 osób i rodzin (3,7% mieszkańców woj. opolskiego), tj. 6,5% mniej niż w 2014 r.;
- 5) w 2015 r. istotnie zmniejszył się obszar województwa, będący w poprzednich latach w wysokim stopniu zagrożony ubóstwem (głównie gminy zlokalizowane na zachodzie i południu woj. opolskiego). Z 41 gmin w województwie o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem (w tym wszystkie z powiatów brzeskiego, nyskiego, namysłowskiego i głubczyckiego), w 2015 r. pozostały jedynie 4 gminy (Wilków w pow. namysłowskim, Kamiennik w pow. nyskim, Niemodlin w pow. opolskim ziemskim oraz Prudnik w pow. prudnickim);
- 6) w najlepszej sytuacji na tle innych gmin województwa znajdują się Opole Miasto i większość gmin w powiatach: opolskim ziemskim, krapkowickim, strzeleckim i oleskim.
- 7) w 2015 r. było:
 - 8 gmin o bardzo niskim zagrożeniu ubóstwem (11% wszystkich gmin województwa);
 - 19 gmin o niskim zagrożeniu ubóstwem (27% wszystkich gmin województwa);
 - 40 gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (56%);
 - 4 gminy o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem (6%);
- 8) w porównaniu do badań przeprowadzonych w 2014 r.:
 - nastąpił wysoki wzrost wartości najniższego wskaźnika miary rozwoju z 0,417 do 0,482, tj. o 65 pkt.;
 - o 37 gmin spadła liczba gmin o wysokim wskaźniku ubóstwa (z 41 do 4 w 2015 r.);
 - 2-krotnie wzrosła liczba gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (z 20 w 2014 r. do 40 gmin w 2015 r.);
 - ponad 2-krotnie wzrosła liczba gmin o niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 8 w 2014 r. do 19 gmin w 2015 r.);
 - 4-krotnie wzrosła liczba gmin o bardzo niskim stopniu zagrożenia ubóstwem (z 2 w 2014 r. do 8 w 2015 r.).

Wykres 11. Liczba gmin o bardzo niskim i niskim, umiarkowanym i wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem w latach 2008-2015

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu

- 9) powodami poprawy sytuacji gmin w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem są przede wszystkim istotny spadek zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (w latach 2013-2015 odpowiednio o prawie 30% i 4,1 pkt proc.) oraz spadek klientów ośrodków pomocy społecznej (o prawie 10%);
- 10) różnica między najniższą miarą rozwoju (0,482 - Kamiennik) i połową wskaźnika (0,500), określającego wysoki stopień zagrożenia ubóstwem, jest najniższa od wielu lat (18 pkt). Oznacza to poprawę wskaźników większości gmin, co umożliwiło „opuszczenie” części z nich grupy o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem, choć ich sytuacja może ulec zmianie (głównie ze względu na wahania na lokalnym rynku pracy);
- 11) średnioroczna wartość pomocy w woj. opolskim przypadająca na beneficjenta pomocy społecznej wyniosła 2 508 zł, tj. wzrosła o 8,6% (w 2014 r. było to 2 310 zł);
- 12) średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadająca na jednego mieszkańca województwa wynosiła 94 zł (w 2014 r. 92 zł);
- 13) w porównaniu do 2014 r. sytuacja większości gmin w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem znacznie się poprawiła, szczególnie gmin dotychczas zagrożonych ubóstwem w stopniu wysokim. Wpływ na to miały systematycznie spadające od 2013 r. wskaźniki bezrobocia i innych zmiennych, przyjętych do obliczania stopnia zagrożenia ubóstwem. Należy jednocześnie podkreślić, że od 2008 r. wartość najniższej miary rozwoju w woj. opolskim nie spadła poniżej 0,400, co wskazuje na stabilną sytuację w tym zakresie z tendencją do poprawy;
- 14) minimalnie niższa niż połowa wskaźnika (0,500) najniższa miara rozwoju w województwie (0,482) wraz z zauważalną poprawą wskaźników wielu gmin, wynikającą m.in. z coraz lepszej sytuacji na rynku pracy, dają nadzieję na utrzymanie się większości gmin w grupach zagrożenia ubóstwem innych niż wysoki.

7. Rekomendacje

1. Celem oceny sytuacji życiowej mieszkańców woj. opolskiego, w tym osób i rodzin szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, należy:
 - kontynuować monitoring stopnia zagrożenia ubóstwem w poszczególnych gminach woj. opolskiego w oparciu o metodę *wzorca rozwoju*,
 - monitorować działania prowadzone przez samorząd terytorialny w zakresie ograniczenia i łagodzenia skutków ubóstwa;
 - systematycznie publikować wyniki przeprowadzonych badań i analiz z tego zakresu, w tym umożliwić do nich dostęp w wersji elektronicznej.
2. Zgodnie z zapisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym art. 21 pkt.8, kontynuować coroczne badania w zakresie *oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego* w oparciu o informacje sporządzone przez jednostki samorządu gminnego i powiatowego, zwłaszcza w zakresie profilaktyki i działań aktywizujących zmierzających do ograniczania zjawiska ubóstwa w regionie.

Opracowano w Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu
Opole, marzec 2016 r.

8. Bibliografia i materiały źródłowe

- 1) Jajuga K. (red.) *Ekonometria. Metody i analizy problemów ekonomicznych*, Wrocław 1998
- 2) *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2014 roku*, GUS, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/pomoc-spoeczna-i-opieka-nad-dzieckiem-i-rodzina-w-2014-r-,10,6.html>
- 3) Sprawozdania *MPiPS-03 z udzielonych świadczeń udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2014 r. oraz I-XII 2015 r.*
- 4) *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013 http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_ubostwo_w_polsce_2013.pdf
- 5) *Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015 <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2013-i-2014,1,6.html>
- 6) *Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, wraz z aneksem tabelarycznym, Opracowanie sygnałne, Warszawa 09.06.2015 r. <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-ekonomiczne-w-polsce-w-2014-r-,14,2.html>

9. Załącznik

Tabela 13. Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego w latach 2014-2015 – dane szczegółowe

Lp.	Gmina	Wskaźnik wzorca rozwoju w 2015 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik wzorca rozwoju w 2014 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną																
				Liczba bezrobotnych do l. mieszkańców			z tytułu ubóstwa			Różnica			w rodzinach niepełnych			Różnica			w rodzinach wielodzietnych			Różnica	
				2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014					
1.	Prószków	1	1	2,10	2,15	0,05	0,28	0,35	0,07	0,41	0,38	-0,03	0,69	0,64	-0,05								
2.	Chrzastowice	0,765	0,806	2,55	2,69	0,14	1,05	0,71	-0,34	0,49	0,28	-0,21	1,18	1,06	-0,12								
3.	Dobrzeń Wlk.	0,762	0,679	2,37	2,30	-0,07	0,11	0,10	-0,01	1,44	1,22	-0,22	2,13	1,70	-0,43								
4.	Izbicko	0,757	0,653	2,05	1,74	-0,31	2,16	2,68	0,52	0,31	0,39	0,08	1,11	0,83	-0,28								
5.	Łubniany	0,741	0,651	2,64	2,47	-0,17	2,20	1,56	-0,64	1,82	0,43	-1,39	3,46	0,78	-2,68								
6.	Reńska Wieś	0,709	0,646	3,55	3,43	-0,12	0,59	0,56	-0,03	0,68	0,51	-0,17	0,82	0,93	0,11								
7.	Biała	0,708	0,628	4,03	3,37	-0,66	3,71	3,45	-0,26	0,43	0,29	-0,14	1,01	0,83	-0,18								
8.	Zawadzkie	0,701	0,625	2,48	2,20	-0,28	3,21	2,65	-0,56	0,84	0,76	-0,08	0,49	0,55	0,06								
9.	Ozimek	0,699	0,615	3,78	3,16	-0,62	1,83	2,00	0,17	0,69	0,61	-0,08	0,67	0,51	-0,16								
10.	Opole	0,697	0,601	3,50	3,12	-0,38	1,44	1,34	-0,10	0,77	0,69	-0,08	0,61	0,50	-0,11								
11.	Praszka	0,688	0,599	3,39	2,73	-0,66	2,20	1,94	-0,26	0,69	0,63	-0,06	0,66	0,70	0,04								
12.	Leśnica	0,675	0,591	2,03	2,11	0,08	0,70	0,73	0,03	0,48	0,66	0,18	1,05	1,27	0,22								
13.	Strzelce Op.	0,672	0,585	3,01	2,86	-0,15	1,45	1,07	-0,38	0,87	0,66	-0,21	1,29	0,86	-0,43								
14.	Rudniki	0,664	0,580	3,32	3,03	-0,29	0,17	0,28	0,11	0,77	0,74	-0,03	2,04	2,01	-0,03								
15.	Komprachcice	0,655	0,575	3,03	2,79	-0,24	2,49	2,41	-0,08	0,88	0,88	0,00	0,65	0,63	-0,02								
16.	Strzeleczyki	0,652	0,565	3,86	3,89	0,03	2,87	2,56	-0,31	0,77	0,73	-0,04	0,63	0,47	-0,16								
17.	Turawa	0,641	0,557	3,28	2,75	-0,53	0,51	1,15	0,64	0,33	0,70	0,37	0,58	1,12	0,54								
18.	Bierawa	0,641	0,551	3,57	3,31	-0,26	3,01	2,56	-0,45	0,77	0,65	-0,12	0,93	0,84	-0,09								
19.	Tarnów Op.	0,640	0,547	2,82	2,72	-0,10	2,63	2,26	-0,37	0,73	0,49	-0,24	1,49	1,41	-0,08								
20.	Walce	0,639	0,545	2,69	2,69	0,00	2,76	2,34	-0,42	0,79	0,74	-0,05	1,00	0,93	-0,07								
21.	Dąbrowa	0,635	0,541	4,06	3,32	-0,74	2,17	2,23	0,06	0,57	0,56	-0,01	1,22	1,05	-0,17								
22.	Ujazd	0,623	0,540	2,37	2,41	0,04	3,00	2,92	-0,08	0,91	0,68	-0,23	1,70	1,29	-0,41								
23.	Zdzieszowice	0,616	0,537	3,17	2,68	-0,49	2,47	2,29	-0,18	1,25	1,03	-0,22	1,07	0,90	-0,17								

Lp.	Gmina	Wskaźnik wzorca rozwoju w 2015 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik wzorca rozwoju w 2014 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2015/2014	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do I. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2014 r.	2015 r.		2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014
24.	Gogolin	0,612	0,530	3,67	3,41	-0,26	3,24	2,85	-0,39	0,63	0,64	0,01	1,01	1,13	0,12
25.	Olesno	0,611	0,522	2,83	2,57	-0,26	2,67	2,63	-0,04	0,93	0,86	-0,07	1,30	1,14	-0,16
26.	Radłów	0,608	0,521	3,25	3,08	-0,17	1,75	1,60	-0,15	0,84	0,59	-0,25	1,66	1,62	-0,04
27.	Lasowice Wlk.	0,603	0,520	2,63	2,18	-0,45	2,61	2,80	0,19	0,83	0,92	0,09	1,24	1,34	0,10
28.	Kolonowskie	0,591	0,518	2,15	1,85	-0,30	3,77	4,04	0,27	0,92	0,89	-0,03	1,27	1,73	0,46
29.	Polska Cerekiew	0,582	0,515	4,42	4,34	-0,08	0,80	0,98	0,18	0,99	1,12	0,13	1,42	1,03	-0,39
30.	Kluczbork	0,581	0,504	3,57	2,82	-0,75	4,10	4,07	-0,03	1,43	1,46	0,03	1,03	0,98	-0,05
31.	Lubsza	0,578	0,497	5,63	4,28	-1,35	4,03	3,45	-0,58	0,98	0,77	-0,21	1,32	1,13	-0,19
32.	Skarbimierz	0,578	0,493	4,69	3,99	-0,70	4,09	3,73	-0,36	0,92	0,82	-0,10	1,35	1,13	-0,22
33.	Głogówek	0,574	0,493	4,18	3,78	-0,40	2,04	1,83	-0,21	0,73	0,85	0,12	1,33	1,39	0,06
34.	Głucholazy	0,572	0,489	5,52	4,73	-0,79	5,54	5,03	-0,51	1,32	1,09	-0,23	1,19	0,81	-0,38
35.	Namysłów	0,563	0,488	4,84	3,39	-1,45	4,45	3,83	-0,62	0,95	0,98	0,03	1,55	1,45	-0,10
36.	Dobrodzień	0,563	0,487	2,53	2,27	-0,26	3,81	3,63	-0,18	0,99	0,82	-0,17	2,96	3,16	0,20
37.	Gorzów Śl.	0,558	0,485	3,70	2,93	-0,77	1,48	1,72	0,24	1,03	1,04	0,01	2,22	2,13	-0,09
38.	Tułowice	0,558	0,482	4,08	3,02	-1,06	3,22	3,44	0,22	1,45	1,37	-0,08	1,51	1,39	-0,12
39.	Popielów	0,557	0,481	3,56	3,08	-0,48	1,57	1,15	-0,42	1,07	1,25	0,18	1,93	1,95	0,02
40.	Zębowice	0,557	0,477	3,50	3,06	-0,44	6,30	5,58	-0,72	1,12	1,31	0,19	1,76	1,37	-0,39
41.	Cisek	0,552	0,476	3,09	3,05	-0,04	4,03	4,11	0,08	1,28	1,39	0,11	1,80	1,47	-0,33
42.	Brzeg	0,552	0,475	4,88	3,80	-1,08	5,08	4,58	-0,50	1,43	1,32	-0,11	1,34	1,21	-0,13
43.	Skoroszyce	0,550	0,474	5,22	3,90	-1,32	6,19	5,45	-0,74	0,95	0,70	-0,25	2,40	2,25	-0,15
44.	Jemielnica	0,549	0,472	2,44	2,25	-0,19	2,65	3,07	0,42	1,23	1,20	-0,03	2,03	2,78	0,75
45.	Nysa	0,548	0,471	4,91	3,99	-0,92	5,46	5,00	-0,46	1,38	1,31	-0,07	1,23	1,23	0,00
46.	Korfantów	0,545	0,471	4,55	4,13	-0,42	3,08	3,25	0,17	1,17	0,99	-0,18	1,81	1,66	-0,15
47.	Krapkowice	0,541	0,471	4,00	3,54	-0,46	4,41	4,04	-0,37	1,62	1,52	-0,10	1,65	1,44	-0,21
48.	Pawłowiczki	0,541	0,468	4,13	4,05	-0,08	5,21	4,43	-0,78	1,23	1,09	-0,14	1,69	1,60	-0,09
49.	Murów	0,537	0,466	4,05	3,71	-0,34	4,90	4,88	-0,02	1,47	1,25	-0,22	1,63	1,72	0,09

Lp.	Gmina	Wskaźnik wzorca rozwoju w 2015 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik wzorca rozwoju w 2014 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2015/2014	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do I. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2014 r.	2015 r.		2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014	2014 r.	2015 r.	2015/2014
50.	Olszanka	0,528	0,464	5,30	3,88	-1,42	4,33	4,06	-0,27	0,83	1,07	0,24	2,50	2,43	-0,07
51.	Kędzierzyn-Koźle	0,523	0,461	4,51	4,32	-0,19	4,57	4,55	-0,02	1,51	1,52	0,01	2,11	1,65	-0,46
52.	Kietrz	0,521	0,460	5,65	4,66	-0,99	5,43	5,35	-0,08	0,80	1,02	0,22	2,02	2,29	0,27
53.	Otmuchów	0,520	0,455	5,08	3,96	-1,12	7,34	4,93	-2,41	4,53	1,15	-3,38	3,74	2,61	-1,13
54.	Grodków	0,520	0,454	6,70	5,61	-1,09	5,91	4,99	-0,92	1,69	1,26	-0,43	1,78	1,54	-0,24
55.	Domaszowice	0,520	0,453	6,16	3,51	-2,65	3,79	2,86	-0,93	2,04	1,74	-0,30	3,19	2,34	-0,85
56.	Pakosławice	0,519	0,448	5,30	5,26	-0,04	11,10	10,11	-0,99	1,75	1,25	-0,50	2,57	1,63	-0,94
57.	Lubrza	0,519	0,448	6,47	5,16	-1,31	4,34	5,00	0,66	1,63	1,29	-0,34	1,58	1,71	0,13
58.	Wolczyn	0,516	0,443	4,97	4,72	-0,25	3,40	3,59	0,19	1,33	1,13	-0,20	2,39	2,44	0,05
59.	Głubczyce	0,516	0,442	5,89	4,77	-1,12	7,37	6,91	-0,46	1,32	1,18	-0,14	2,39	2,15	-0,24
60.	Świerczów	0,513	0,441	6,12	4,67	-1,45	8,44	8,38	-0,06	0,57	0,84	0,27	4,26	4,00	-0,26
61.	Byczyna	0,513	0,437	4,64	4,24	-0,40	4,14	3,98	-0,16	1,39	1,55	0,16	2,31	2,24	-0,07
62.	Lewin Brzeski	0,512	0,437	6,00	4,77	-1,23	2,48	1,52	-0,96	1,84	1,75	-0,09	2,52	2,21	-0,31
63.	Pokój	0,512	0,435	5,97	4,76	-1,21	6,74	6,10	-0,64	1,61	1,66	0,05	2,56	1,78	-0,78
64.	Baborów	0,508	0,434	6,00	5,17	-0,83	8,32	8,07	-0,25	2,37	1,94	-0,43	1,96	1,61	-0,35
65.	Łambinowice	0,508	0,432	4,64	4,45	-0,19	7,45	6,97	-0,48	1,33	1,32	-0,01	2,80	2,74	-0,06
66.	Paczków	0,504	0,428	6,36	5,30	-1,06	6,08	6,28	0,20	1,37	1,50	0,13	2,19	2,11	-0,08
67.	Branice	0,502	0,427	5,37	4,91	-0,46	12,32	11,82	-0,50	1,93	1,50	-0,43	2,81	2,36	-0,45
68.	Niemodlin	0,499	0,427	5,53	4,20	-1,33	8,29	7,68	-0,61	2,18	1,93	-0,25	2,86	2,76	-0,10
69.	Prudnik	0,494	0,426	7,00	5,73	-1,27	4,08	4,16	0,08	2,15	2,06	-0,09	2,42	2,17	-0,25
70.	Wilków	0,493	0,419	6,73	4,86	-1,87	10,24	8,65	-1,59	1,77	1,54	-0,23	4,00	3,50	-0,50
71.	Kamiennik	0,482	0,417	5,30	4,95	-0,35	1,16	1,50	0,34	2,65	2,98	0,33	5,47	5,23	-0,24
	Wzorzec	x	x	2,03	1,74	-0,29	0,11	0,10	-0,01	0,31	0,28	-0,03	0,49	0,47	-0,02